

רחל שפירא

„להיות אשה של איש צבא זה לא כמו להיות אמה של איש צבא...”

צריכה להיות הגיונית מאוד כדי להבין שהוא כבר לא יחזור. פעם חשבתי שאם יוסי עין־דור צילם: ציון צפירי (המשך בעמוד 25)

הסירו מחסומים וכאו הנח. אבל אחרי זמן־מה אתה נשאר עם עצמך. „הכי נורא זה הבוקר, לקום ולדעת שזוהו זה, שזו מציאות שהוא לא יהיה, אבל זה לא דבר שאתה קולט. אני

והתברחו, כאילו המשיכו בחיים רגילים. כל הזמן חשבתי עד כמה קשה לאנשים לבוא למקום שקרה בו אסון, ושצריך להקל עליהם. הייתי אסירת־תודה לאנשים שעשו את המאמץ, כיצד מעכלים את השכול? „מיד אחרי קבלת הידיעה על מותו הגיעו לביתנו אלפי אנשים. עזר לי מאוד שחברים של יורם הגיעו, צחקו

ואמנם, זמן קצר אחרי השיחורר הוצע לו להיות איש־מכירות במיזמה הרחוק מטעם חברה העוסקת ביהלומים. ההזדמנות לשלב עסקים וטיול נפלה לידו כפרי בשל.

באוגוסט יצא עם חבר למיזמה הרחוק, אחרי מסע־עסקים של חודשיים התפנה להגשים את חלומו לטייל. חבר אחר שלו הגיע לתאילנד בסוף אוקטובר, ויחד יצאו למסע. ב־18 בנובמבר נפטר.

כאחת משיחות־הנפש הקרובות שניי הלו יורם וחברו, אמר שמאוד היה רוצה לראות את אמו מופיעה על בימה. הוא ידע על כמיהתה למישחק, על רצונה העז לבוא לידי ביטוי בשטח שכה אהבה. אולם היא עסקה בו תמיד מכיוון ההוראה, ולא אורה עזו להופיע בעצמה. השבוע, בסוף הופעתה, קיבלה זר־פרחים גדול מירי אותו חבר — בעצם זר־פרחים מירום.

למרכז לדראמה הצטרפה חודש לפני מותו. החשיפה האישית היתה לה מעין הריון חדש מלווה בצירים קשים, פורקן למתחים עצומים שהיו עצורים בתוכה ואשר פרצו מתוכה כלאבה גועשת.

בחייו היומיום שלה היא אינה מאפשרת זאת לעצמה. עבורתה כמדי ריכת־דראמה בבית־ספר, והחוג שהשי תתפה בו, היו עבורה עוגיות־עצלה. „אנשים שיש להם דברים שהם אוהבים לעשות משתמשים בהם כדי לחזור למיסגרת־חיים שפוייה”, אומרת רחל.

יורם היה אף הוא איש־אדמה, קשור לקרקע ורחוק מאהבה למעופף הקרבי. כשהגיע מועד גיוסו לצבא רצה להתנדב לגולני. כשזומן למיבדקים הראשונים לקורס־טיס לא ראה בזה הגשמת חלום ילדות. ההתלבטויות לא הירפו ממנו גם אחרי שנה בקורס, כשהיה צריך להחליט אם הוא חותם לתקופת־שרות ארוכה בצבא.

„בליל־חורף אחד”, נזכרת רחל, „הוא הגיע הביתה רטוב כולו עד לשד עצמותיו. שלחו אותו הביתה כדי להתייעץ עם המיטפחה. ישבנו ארי בעתנו סביב השולחן. רע וטיבי ניסו לדבר איתו בהגיון, לנתח מדוע כדאי לו להמשיך בקורס, ומה יכול להיות בעתיד. אני, מצד אחד, רציתי מאוד שירידה את עצמו מהקורס, ומצד שני, הייתי גאה בו מאוד.

„לכסוף, כשהחליט להמשיך בקורס, הוא עזב את הבית כאמצע הלילה, למרות שניתנה לו אפשרות לחזור רק לקראת הצהריים. הוא לא רצה להפסיד את טיסת־הבוקר. ברגע שהחליט משהו, הוא היה נותן את כל כולו לעניין.”

קשה לה לרחל לדבר על יורם כעל מי שהיה, כעל מת. המילה הזו אינה עוברת את דל־שפתיה. מבחינתה הוא עדיין ממשיך בטיול שרק התחיל, ממשיך להשביע נפשו ממראות הדי־שם, מנופים מרהיבים. הוא ממשיך למלא אותה בנוכחותו יוסי, שעה שעה. הגעגועים אליו הם הדבר הקשה לה מכל.

הם היו בראש ובראשונה חברים טובים, לא אמה נודניקית ובן־מרדן.

הנשמה

כשהיה קטן, התלונן לא־אחת על שאינה מתעניינת בו רי, שאינה מציקה בענייני־לימודים כפי שאמהות היו מציקות לשאר החברים שלו.

כשכבר ידע כבר לעכל את האמא המוזרה שלו, ידע לחלוק עימה מצוקות של נער מתבגר, ליהנות בחברתה, להיות לה מישענת בשעות מצוקה וכאב. תמיד הרגיש עצמו כמי שצריך להיות חזק ותומך.

הם פיתחו שפת־צופן משל עצמם, והומור שהיה מיוחד להם. כשהיה בקורס־הטיס, שלחה לו חבילות עמור סות מטעמים, ובהן הכניסה גם קצת מזון לכלבים, כדי שירגיש עצמו בבית. מין בריחה פטית שלהם, שזר לא יכינה. יורם הבין וידע להעריכה.

טיסה מיבצעית ראשונה

בשבוע שבו פרצה מלחמת הלכנון מלאו לסבו של יורם 80. לכבוד האירוע הומנה המיטפחה כולה לארוחת־צהריים חגיגית ביום השבת. יורם היה אמור להיות נוכח בה, אלא שביום השישי, יום לפני פרוץ המיל־חמה, טילפן והודיע שלא יוכל להגיע, משום שהוא צריך להישאר בתורונות.

למחרת בבוקר שמעה רחל מטוסים טסים לכיוון צפון. לא עלה כלל על דעתה שכנה מטוס את אחד המטוסים הראשונים שחלפו מעל ביתם.

כשהאינה החדשות־הרדיו בשעות הצהריים הכינה שמרובר במילחמה. זו היתה טיסתו המיבצעית הראשונה של יורם, כמוה ידע עוד רבות בזמן המלחמה. „רק אז קלטתי שהוא בסכנה אמיתית. להיות אשה של איש צבא זה לא כמו להיות אמה של איש צבא. החרדות הן אחרות. לאבר בעל זה דבר נורא, אך לאבר ילד זה נורא שאין יותר ממנו.”

במרס 1987 השתחרר מהצבא. עוד לפני שיחרורו חשב על הטיול שיערוך. יחד עם זה רצה לנסות כוחו בעסקים.

רחל במחזה ועם הנכד בבית

„קשה לאנשים לבוא למקום שקרה בו אסון...”